Grigore Constantinescu

Comuna

MORĂREŞTI

PITEŞTI

MMXV

MORĂREŞTI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 6 sate: **Morăreşti**; Deduleşti; Dealul Obejdeanului; Luminile; Măncioiu; Săpunari.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDETULUI: 38 km.
SUPRAFAŢĂ: 48 km^2.
POPULAŢIE: 2.105 locuitori [999 M + 1106 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

• **Săpunari** – 1793 aprilie 1 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Săpunari.

Așezarea este atestată documentar inițial în zapisul din 1 aprilie 1793, prin care se confirmă desfacerea căsătoriei dintre Maria din satul Ciotești și Vlad de la Săpunari.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unor comunităţi umane pe teritoriul actual este atestată prin unelte ale culturii de prund datând din perioada paleoliticului inferior, descoperite în aria satelor: Luminile, Măncioiu, Morăreşti, Săpunari.

TOPONIMIE:

- **Deduleşti** – toponim format dintr-un antroponimic *Dediul* (la origine, slav. *dedia* ≈ „bunic") + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Dealul Obejdeanului** – toponim topografic compus, indicând aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea, iar determinativul *Obejdeanului* – pe deţinătorul iniţial al acestuia.
- **Luminile** – toponim topografic, evocând natura terenului în care s-a constituit aşezarea; format pe baza apelativului *luminiş* ≈ „suprafaţă fără arbori în interiorul unei păduri; poiană".
- **Măncioiu** – toponim, la origine, antroponimic, atestat prin tradiţia orală; provenit din *Man* + sufixul *–cioiu*.
- **Morăreşti** – toponim social derivat dintr-un eponim *Moraru* (la origine, apelativ cu sens de „proprietar al unei mori sau muncitor într-o moară" + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.

La originea denumirii comunei, s-ar afla morile existente pe moşia boierului Morărescu, el însuşi morar. De altfel, întrucât frecvenţa morilor era considerabilă, o moară din satul Săpunari a fost transformată în sediu al căminului cultural local.

- **Săpunari** – toponim social indicând o specializare locală, format pe baza apelativului *săpunari* ≈ „persoane care se ocupă cu fabricarea casnică a săpunului".

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

O caracteristică a aşezărilor componente ale comunei o reprezintă amplasarea acestora într-o zonă dominată de păduri seculare, element determinant pentru configuraţia arhitecturii locale, majoritatea construcţiilor fiind edificate din lemn. Pereţii caselor sunt realizaţi din cununi de bârne suprapuse, cu o talpă masivă fixată pe un soclu din piatră alternând cu cărămidă. Soclul este, în general, supraînălţat, deşi se semnalează existenţa unor construcţii cu temeiele aşezate, la extremităţi, doar pe lespezi groase de piatră. Prezenţa foişoarelor dispuse pe axul faţadei integrează, sub acest aspect, localităţile din aria comunei în zona arhitecturii cu foişor de tip argeşean. Influenţa acestui

element constructiv este evidentă în structura planimetrică a importantului monument de arhitectură ecleziastică de la Piscul Calului.

Portul popular local relevă caracteristici specifice ariei de interferenţă dintre portul popular tradiţional argeşean şi cel vâlcean.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, prezintă elemente de particularizare locală dansurile: Brâul bătrânesc, Mânioasa, Romanul, Sârba, Ungureasca, Ungurica.

Târg tradiţional organizat cu ocazia unei sărbători religioase: Sf. Împăraţi Constantin şi Elena (21 mai).

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Cuvioasa Paraschiva» + «Sf. Treime» **Deduleşti** [1883-1887]~ctitorită de Radu Mihai, Gheorghe Bădiţă, Constantin Bădiţă ş. a., pe locul unei biserici de lemn „ruinate" •intervenţii: consolidarea soclului [1943]; renovare [1958] •pictură murală: Ilie zugrav ot Piteşti [1887]; restaurare [1958].

✚Biserica «Cuvioasa Paraschiva» **Luminile** –[▲]– construită cu cheltuiala ctitorului principal, Nicolae Turcu, „care a contribuit cu 200 poli aur", şi a unor enoriaşi din sat, în anii 1870-1873, meşterii fiind „de origine sârbă". De plan în formă de cruce, cu pridvor în arcade susţinute pe stâlpi, biserica este surmontată de două turle octogonale din lemn. Reparaţii efectuate în anii: 1904 (consolidare), 1914, 1938 (subzidire), 1956.

Pictura murală originară în stil neobizantin, realizată de celebrul zugrav Ilie Petrescu din Piteşti şi restaurată de zugravul Dimitrie din Schei, posibil, un ucenic al lui Ilie zugravul. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1776], Mineie [1804-1805], Cazanie [1814], 12 Mineie [1852] şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚Biserica «Cuvioasa Paraschiva» **Morăreşti** [1885-1889]~ctitorită de preotul Gheorghe Dobrinescu şi enoriaşii din sat •intervenţii: consolidare [1910, 1934]; reparaţii [1960, 1972] •pictură murală: zugravul Popovici din Cepari [1889]; refăcută de Gheorghe Zamfirescu-Costeşti şi Lucreţiu Cosmescu-Cotmeana [1935].

✚Biserica de lemn «Sf. Treime» **Piscul Calului** –[▲]– a fost ctitorită de Constantin Drăguţ ot Cotmeana, la începutul secolului al XIX-lea, anul „1834" inscripţionat în pridvor reprezintă, probabil, consemnarea temporală a unei restaurări. O altă intervenţie asupra construcţiei este menţionată în anul 1879, când biserica a fost supraînălţată pe un soclu de piatră şi au fost lărgite ferestrele; în 1948-1950, temelia de bolovani a fost înlocuită cu soclu de beton.

Pridvorul deschis susţinut pe patru stâlpi (stâlpii centrali au fusul spiralat) se continuă, la vest, printr-un cerdăcel prevăzut cu doi stâlpi ciopliţi, modalitate constructivă care asigură protejarea de intemperii a scării de acces. Torsada, urmărind, în zona mediană, planul construcţiei, consolele naosului sub formă de capete de cai, cosoroabele profilate, precum şi pictura originară a iconostasului executată de „Pantelimon zograf şi Constantin" sunt elemente care conferă monumentului atribute estetice. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Mineie [1804-1805], precum şi icoane pictate pe lemn în sec. XIX.

✚Biserica «Sf. Împăraţi Constantin şi Elena» + «Sf. Nicolae» **Săpunari** [1880-1882]~ctitorită de Ion Niţu Marinescu şi de „enoriaşii din Săpunari şi Popistăneşti, păstoriţi de pr. Ilie Marinescu" •intervenţii: [1911, 1943] •pictură murală: anonim [1882].

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului»+«Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» **Vărzaru** [1861]~ctitorită de marele proprietar Ion Vărzaru, „de la care şi-a luat numele satul" •intervenţii: 1905, 1937, 1969 •pictură murală: Gheorghe Corbu-Bucureşti [1905]; Ion Anghel-Curtea de Argeş [1969].

✝Monument eroi: **Morăreşti** [1916-1919]; autor: Kaghiorghis N. – lângă Biserica Morăreşti.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 158 locuitori ai comunei Morărești, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [2], Primul război mondial [99], Al doilea război mondial [57].

❖ MEMENTO:

Şcoala Deduleşti [1897] –[▲]– şi **Primăria Deduleşti** [1898] –[▲]– păstrează, în context local, prin arhitectura specifică, atmosfera autentică a unei reşedinţe de comună rurală de la sfârşitul secolului al XIX-lea.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 308-309; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

VÎLCEA 18 km
Luminile
VI
7 E81
6
4
Morăreşti
Deduleşti
1
5
Măncioiu
703
2
7038
7
Coste
Cotm
4
2
Deallu
Obedeanului
Stănicei
Cuca
Săpunari
2

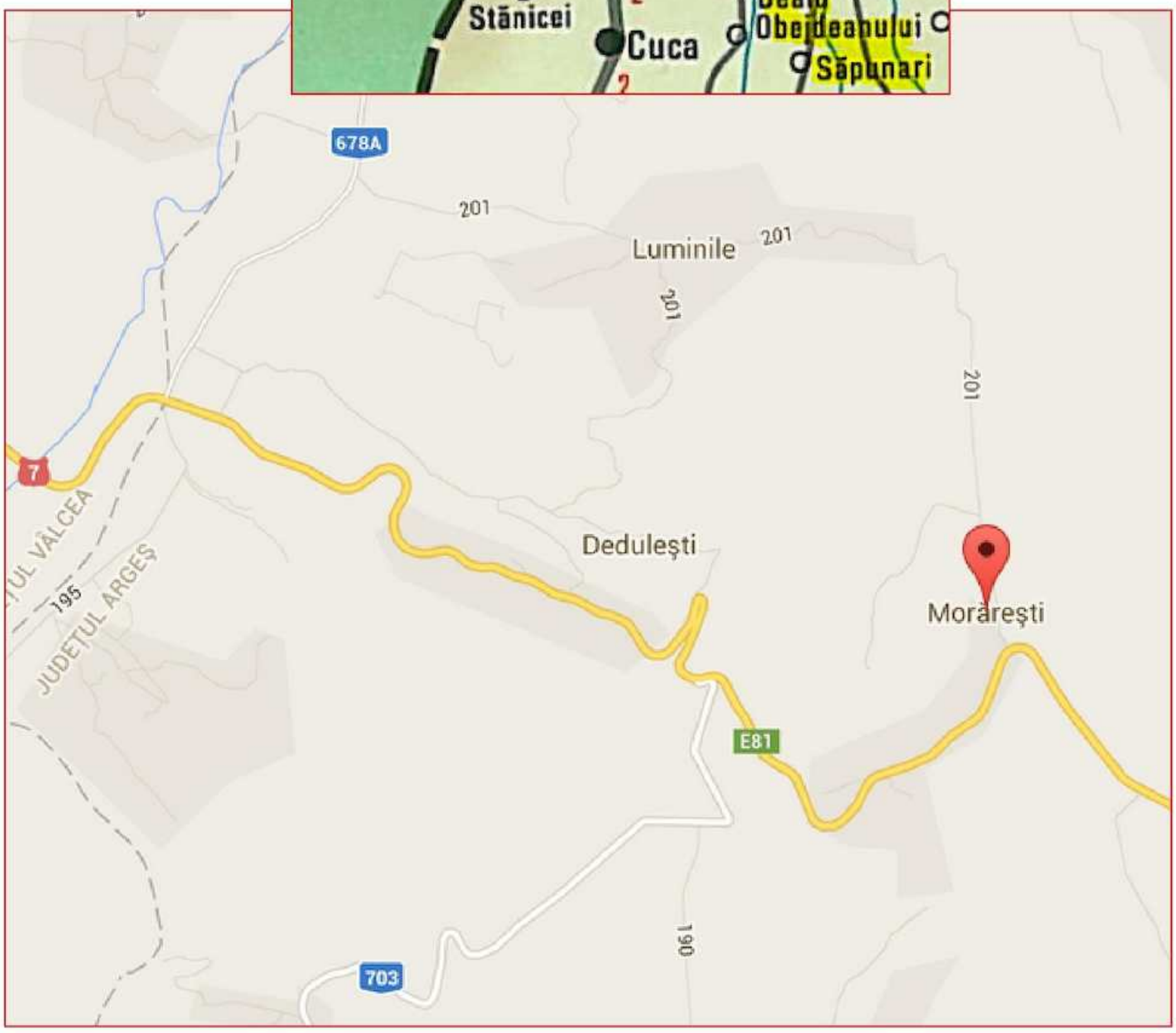
678A
201
Luminile
201
201
7
JUDEȚUL VÂLCEA
195
JUDEȚUL ARGEȘ
Deduleşti
Morăreşti
E81
190
703

PRIMĂRIA COMUNEI MORĂREŞTI.

BISERICA VĂRZARU.

BISERICA DE LEMN PISCUL CALULUI.

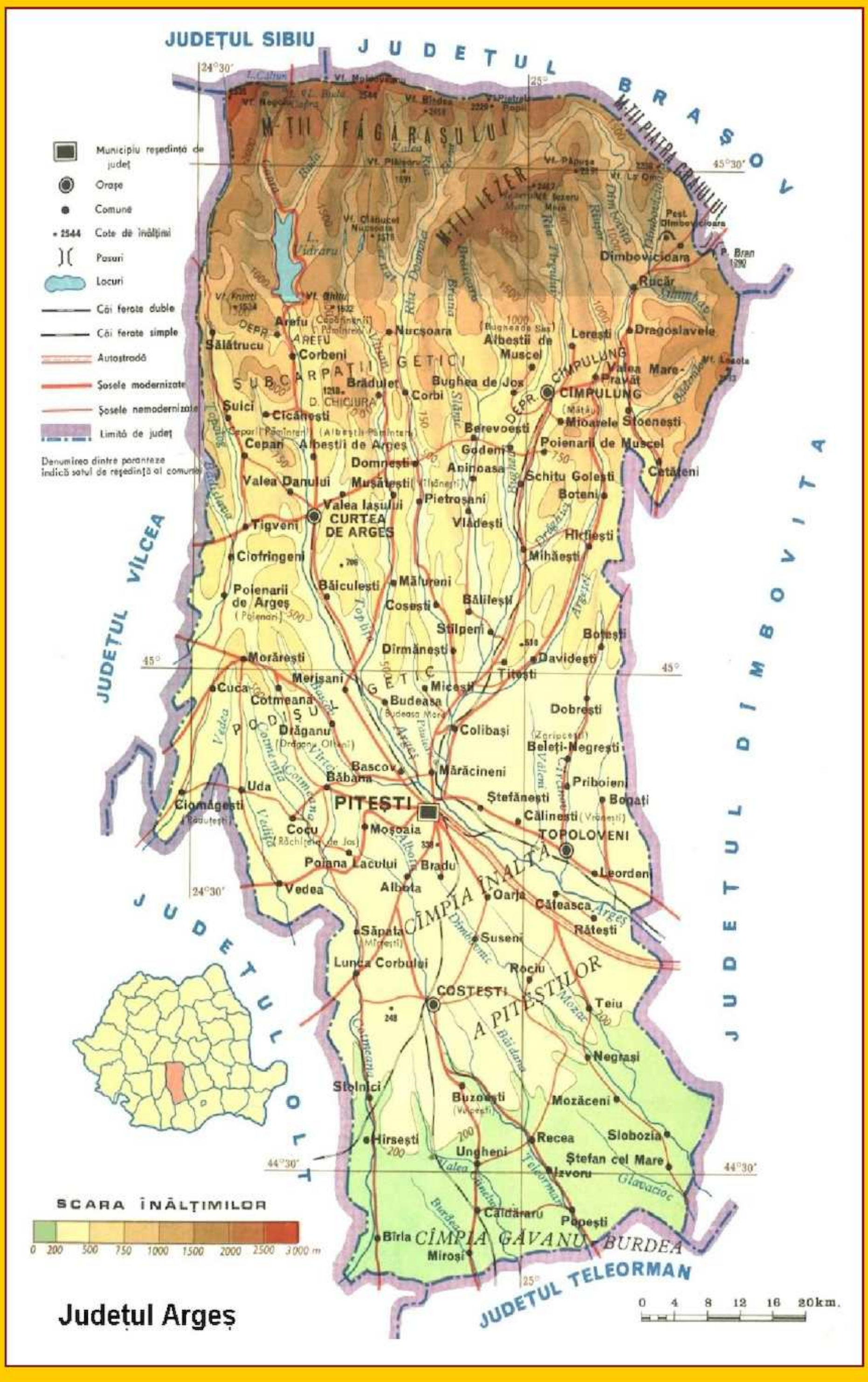

Județul Argeș